

Szakmai beszámoló

Kállai Ernő művészettörténeti ösztöndíj – 2018

A Kállai Ernő művészettörténeti ösztöndíjra benyújtott kutatásommal a Dunai Vasmű archívumát, műgyűjteményét, valamint az 1960-as évektől a 2000-es évek elejéig működő műpártolási gyakorlatát kívántam kritikai igénnyel feldolgozni.

Dunaújváros fejlődéstörténetében a kezdetektől fogva kiemelt szerepet kapott a kultúra támogatása, melyben a gyár mint állami intézmény nagy szerepet vállalt. Egyrészt anyagilag támogatta a városba újonnan betelepült művészeket, akik már igen korán megbecsült tagjaivá váltak a városi közösségnek; és akiknek feladatuk volt többek közt a munkásréteg népművelése, különböző alkotóműhelyek létrehozása, valamint egy új művészgeneráció kinevelése is. Munkásságunk révén Dunaújvárosban nagyon élénk kulturális élet folyt már alig egy évtizeddel a város alapítását követően. A szocialista munkaszervezéssel, bújtatott állásban alkotó művészek egészen a nyolcvanas évek elejéig dolgozhattak csaknem zavartalanul, évente egy-két műalkotást kellett csak benyújtaniuk, de egyéb kötelességük nem volt. Ezt a laza munkakapcsolatot egy szigorúbb szerződés váltotta, onnantól kezdve a vállalaton belüli közművelődési feladatok ellátására és a kapott összeg pontos elszámolására kötelezték az alkotókat, a művek benyújtásán kívül. Másik formája a gyár műpártoló gyakorlatának az Acélszobrász Alkotótelep befogadása és lebonyolítása volt 1977 és 2000 között.

A gyár életében a rendszerváltás után a 2002-ben kezdődő privatizáció hozta az igazán nagy változást, az újonnan érkező ukrán vezetés egyáltalán nem foglalkozott az évtizedek során felhalmozott humán értékekkel megőrzésével és ápolásával. Megvont minden erre irányuló támogatást, így az alkotótelep és a szerződéses támogatói rendszer is megszűnt, nagy űrt hagyva maga után. A vállalat jelenlegi vezetősége 2012 óta igazgatja a gyárat, és az utóbbi két évben több kulturális projektet is felkarolt, többek között az Acélszobrász Alkotótelep újra indítását.

A kutatásom elsődleges célja a gyárban található archívum és műtárgyállomány felmérése, rendszerezése volt, amivel részben elkészültem. Mivel a gyáron belül a gyűjteményt a privatizáció óta nem gondozzák, egységes leltár hiányában nagyon időigényes és nehézkes a

megfelelő dokumentumok felkutatása és kiválogatása, emiatt a kutatás a vártnál jóval több időt és munkát igényel. A csatolt tanulmányok közül az egyik a gyűjtemény történetét dolgozza fel a gyár szemszögéből, kiemelve a jelenlegi, mostoha állapot mögött húzódó ok-okozati döntések sorozatát. Továbbá, a megtalált dokumentumok alapján összeállítottam egy műtárgy listát, amit összefésültem a gyár belső felhasználásra készült, nem csak művészeti alkotásokat tartalmazó leltárával. A másik tanulmány gerincét két interjú adja, amelyben megszólal egy korábbi szerződéses művész, ifj. Koffán Károly, valamint Andics József, a művészekért és kulturális projektekért felelős egykori versenyiroda munkatársa. Csatolom továbbá a beszámolóhoz az Acélszobrász Alkotótelep idén tavasszal megjelent felújított katalógusát.¹ A kutatási tervben említett, a talált dokumentumokat és műalkotásokat bemutató honlapot még nem készítettem el, ennek oka főként a jó minőségű fotók hiánya, ezt a következő hónapokban szeretném fokozatosan pótolni.

Összességében a kutatási tervben kijelölt témakörök feldolgozásának csak egy részével végeztem, mindhárom területen – archívum és gyűjtemény, támogatott művészek, támogatott művészeti, kulturális projektek – maradt még további kutatásra váró téma, és időközben új, a gyárhoz lazábban kapcsolódó művészeti kezdeményezések is előkerültek (pl. Domanovszky emlékmúzeum). Ez úton is szeretném megköszönni a kuratórium tagjainak, hogy bizalmat szavaztak a projektnek és támogatják a munkámat.

Budapest, 2018. december 2.

Nagy Annamária

---

¹ A katalógusban található tanulmányom nem része az ösztöndíj által támogatott projektnek – a megjelenést többek között az NKA és Dunaújváros Megyei Jogú Város Önkormányzata támogatta, – ám témája miatt szorosan kapcsolódik az ösztöndíjas projekthez.